

Szegediek a döntőben

Országszerte ismert már az a vetélkedősorozat, amelyet másfél évtizeddel ezelőtt hirdetett meg először a Magyar–Szovjet Baráti Társaság, a KISZ Központi Bizottsága, a Művelődési Minisztérium, a Lapkiadó Vállalat és a Szovjetunió című lap szerkesztősége. A vetélkedő idén is célul tűzte ki a Szovjetunió életének, a magyar–szovjet együttműködés eredményeinek megismertetését, a népeink közötti barátság ápolását és elmélyítését. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy akárcsak korábban most is gazdag ismeretanyaggal bővítette az iskolában tanulókat, használható forrással szolgál a továbbtanulni készülőket. Ebben az évben ezernél több iskola mintegy 80 ezer tanulója kapcsolódott be a versenybe, s az iskolai, majd a megyei

döntők után 73 csapat szerzett jogot az országos elődöntőkön való részvételre. Közülük 10 középiskola és 3 szakmunkásképző intézet fiataljai jutottak döntőbe. Szegedről a közgazdasági szakközépiskola csapata vehet majd részt azon az országos döntőn, amelyet április 8-án a budapesti Pataky István Művelődési Központban rendeznek. A döntő két első helyezettjének iskolája — külön rendelkezik ugyan is a középiskolák és a szakmunkásképző intézetek versenyét — egy-egy háromszobás berendezett faházat kap háromévi használatra a balatonberényi Gorkij-üdülőtelepen. Mint az már ugyancsak hagyományos, a két kategória első és második helyezettjei május 2-án televíziós műsor keretében mérik össze tudásukat.

Gyűjlőpályázat

A XXXV. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat részeként a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága is néprajzi és nyelvjárási gyűjtőhálózatot hirdet. Pályázni lehet helyszíni gyűjtésen alapuló, vagy a paraszti élet saját tapasztalatán nyugvó, eredeti ismeretanyagot feltáró pályamunkákkal, amelyek más pályázaton még nem vettek részt, illetve nyomtatásban nem jelentek meg. A pályamunkákat 1987. augusztus 31-ig, két azonos tartalmú és kiállítású példányban kell beküldeni a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága (Szeged, Roosevelter tér 1—3. 6720.) címére. A pályázatot meghirdető Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága tartja a jogot, hogy szükség esetén a díjakat megosztva ítéli oda a pályázóknak.

Púder nélkül — paróka híján

Noha óva intettek attól, hogy leírjam: borraavalós szakma, úgy hiszem, a hálapénzek fénykorában nem bártódik meg egyetlen fodrász, kozmetikus sem e jelzőn. Az ellentmondás, vállalati veszteség és az egyes dolgozók viszonylag jónak mondható keresete között, ennek ismeretében már könnyebben feloldható. Hiszen mint ahogy az agyonszidott orvosoknak juttatott agyonhánytorgatott hálapénz sem gazdagítja az egészségügyet, úgy a fodrász vállalat sem lesz jobb anyagi helyzetben, a hálás vendég számlán felül fizetett pénztől. Ellenkezőleg. Háromszázötvenezer deficitel zárja az elmúlt esztendő. Az okokról és a nyereség reményével nem igen kecsegtető jövőről beszélgettünk a vállalat igazgatójával, Faragó Aurél Jánosnéval.

— Induljunk messziről. Hol tud az ember a legtöbbet spórolni? A luxuskorántsem nevezhető, de az életből mégiscsak számítható árucikkek, szolgáltatásokon. A tejet meg kell venni, a rezsit ki kell fizetni, éppen úgy, mint a gyerek napközijét. Fodrászhoz korántsem létszükséglet járni, mégha oly fájó szívvel mondanak is le a nők erről a „luxusról”. Minél drágább az élet, annál inkább fogyatkozik a vendégcsereg az üzleteinkben. Az áremelések így éreztetik hatásukat közvetve, no és természetesen a kozmetikai anyagok, üzemeltetési költségek, bérleti díjak, növekedése okán is drágább a fodrászat, ami megint csak a vendég elvesztéséhez vezet. Aki pedig még marad, az is az egyszerűbb, olcsóbb munkákat igényli.

— A fodrász vállalat életében mely utak a nem járhatók a bevétel növelése érdekében?

— Az árak emeléséről szó sem lehet, hiszen ha még többbe kerülne a fodrász, kozmetikus, végképp elhagynának a vendégek bennünket. Nem tudunk több pénzt szerezni úgy sem, hogy közzületeknek dolgozunk, mint ahogyan ez más szolgáltató vállalatok esetében lehetséges. A mi vállalatunknál nincs melléküzemág — nem gyártunk parókat, mint például a budaörsiek —, hát nincs lehetőségünk más szolgáltatásokkal kiegészíteni a bajból a fodrászatot. Nem tudjuk kiadni üzlethelyiségeink felét, mint azt a Patyolat teszi megfizetve felvételhelyeit divatcikkárukkal.

— Marad egyáltalán olyan lehetőség, amelyik némileg segíthet anyagi gondjainkon?

— Kevés és ezek sem adnak igazi győzelmet. Kis spórolások. Ilyen például: nem a Patyolatnál mosatunk, hanem néhány dolgozónk végzi otthon ezt a háladat-

Manapság nem ritka a veszteséges vállalat, de meglehetősen kevés közöttük az olyan, amelynek dolgozói köztudottan jó életszínvonalon élnek, és amely még ma is a legnépszerűbb szakmát tudhatja magáénak. A Szegedi Fodrász Vállalat e sajátos ellentmondásos helyzet mintapéldája.

lan munkát. Aztán bérbe adunk néhány kirakatunkat, ami 60—70 ezer forintot hoz évente. Ugyancsak bérbe adjuk egyik férfitodrászüzletünket, de egyelőre nincs vállalkozó, jöllehet ez is 200 ezer forint hasznot jelentene a vállalatnak. Nem becsüljük le ezeket a pénzeket, de a bajból segítségükkel sem tudunk kilábalni. Ötmillió forint lett a fejlesztési alapunk, amit ha arra fordíthatnánk, amire égetően kellene, talán kihúzna bennünket a bajból. Csakhogy a pénzügyi szabályozók nem a mi kedvünkét keresik. Eből az 5 millióból ugyanis csak 50 ezer forintnál drágább gépek, berendezések vásárolhatók, de vállalatunknak sokkal nagyobb szüksége lenne az olcsóbb, egyszerűbb kozmetikai felszerelésekre, avagy az üzletek festésére, szerény felújítására. Ezek az összegek külön-külön nem tesznek ki 50 ezer forint feletti értéket, következésképpen eme fontos fejlesztésekre nem költethetjük. Tenni annyit tudunk, hogy kérjük a Pénzügyminisztériumtól, tegyenek kivételt. Erre azonban kevés a reményünk.

— Úgy hiszem, ez a képmény tényleg lehetőséget kínál a takarékoságra. Gondolok itt arra a személyes tapasztalatomra, amikor gyakran

láttam, hogy hat-hét óra felé — minusz 20 fokban — már egyetlen lélek sem „vetemedett” fodrászhoz menni. A dolgozók ott ültek és várták a zárórát.

— Teljesen igaza van. Így volt egész télen. Ment a villany, a gáz, munka nélkül ültek a kozmetikusok és fodrászok. Már délután nem volt vendég. Sajnos, nem kaptam szabad kezét, így nem állt módomban, hogy az évszaknak és a forgalomnak megfelelő nyitvatartást rendeljek el. Sokszor a saját szakállamra küldtem haza a dolgozókat, mondván, ablakon kiszórt perz, hogy itt üldögélnek. Munka nincs, az energia viszont fogy.

— Hamarosan elkészül a Nagyáruházzal szomszédságában a szolgáltatóház. Ott a vállalat két szintet kap komplex testépítő szalonra. Jele-e ez segítséget?

— Sokkal inkább újabb anyagi gondot, terhet ró ránk. Igaz, ugyan 6 millió forintos támogatást kaptunk a tanácstól, de ez az összeg csak és kizárólag a szalon építésére fordítható. A 284 négyzetméteres üzlet berendezését, a fenntartás évi 686 ezer forintját nekünk kell állnunk. Nem bírjuk majd, ez már most tény, s ennek okán egyezkedünk a Vidiával, hogy az egyik szintet átadjunk nekik import kozmetikai cikkek árusítására.

— A jövő úgy tűnik, reménytelen.

— Ebben az évben ugyan áttérünk a kisvállalati gazdálkodási formára, ami kedvezőbb adózást, valamivel több jövedelmet jelent dolgozóinknak, de önmagunk áttétele lenne ebben a lépésben a rózsás jövőt látni. Hosszabb távon, egyedül nem tudunk megélni.

Kalocsai Katalin

Könyvtárközi bizottság

Kétéves szünet után újjáalakult és megkezdte munkáját a Szegedi Könyvtárközi Bizottság. A közel három évtizedes múltira visszatekintő szervezet — eredeti nevével ellentétben — mára megyei hatáskörrel működik. Célja, hogy a különböző hálózatokba tartozó könyvtárak tevékenységét összehangolja. A bizottságban a tanácsai és a szak szervezeti könyvtárak, az egyetemi és főiskolai, az általános és a középiskolai könyvtárak mellett ott találjuk az üzemi, intézményi könyvtárak képviselőit. Az egymás munkájáról való kölcsönös tájékoztatásán kívül a résztvevők legfontosabb feladata az intézmények gyűjtőköreinek egyeztetése, hogy a felesleges párhuzamosságokat a lehetőség mértékéig elkerül-

jék, egyes, a szakirodalmi hiányterületeket kiküszöböljenek. Hasonlóan fontos törekvés a könyvtárak szolgáltatásainak egyeztetése. Mindezt természetesen az olvasók, a tájékozódni szándékosok jobb ellátása érdekében.

H.G.

Megszépül a Helikon-liget

Az idén befejeződik a keszthelyi Helikon-liget teljes felújítása. A tanács egymillió forintot költ rá, a lakosság pedig jelentős összegű társadalmi munkát ajánlott meg hozzá. A Balaton-part közelében lévő 17 hektáros park növényeit száz esztendő telepitették; lombos fái között számos ritkaság található. Az évtizedek

Idősek — hátrányban

Az idős kort nevezik — kissé költőien — így is: az élet alkonya. S ki mondaná, hogy nem gyönyörű a naplemente, hogy nem áraszt valami békés nyugalmat? Hogyha visszatéknél a fáradt ember serényen eltöltött napjára, nem érez-e csendes elégedettséget: megszerezte a jogot a tétlen szemlélődésre, a pihenésre? Test és lélek derűs megnyugvásra vágyik a lebukó Nap alatt. Vajon megkapja-e?

Szeged lakóinak csaknem 20 százaléka, több mint 35 ezer ember lépte át a nyugdíjkorhatárt. Ők azok, akik már megtették a magukét, dolgoztak, küszködtek, gyerekeket neveltek, s amíg bírájk, továbbra is kiveszik részüket a közös teendőkből. Ideig-óráig, mert egyszer fordul a kocka: az országot és családot építő korosztály egyre inkább az utódok támogatására szorul. Nem elsősorban anyagi juttatásra gondolunk itt, hiszen a nyugdíjra legtöbbször rászolgáltak dolgos éveik alatt. Mégis tudomásul kell vennünk egy fájdalmas tényt: igen sokan lépik át még mindig az idős kor küszöbét úgy, hogy csupán 5-6, esetleg 7 évet tölthetnek munkaviszonyban. Márpedig ez nem elég a nyugdíj jogosultsághoz, sőt 1990-től az eddigi 10 év helyett 15-öt kell igazolni ahhoz, hogy valaki rendszeres havi járandóságot kapjon öreg napjaiban. Ugyanakkor a nyugdíj nélküliek mellett, köztudott, igen sokan vannak olyanok is, akik 40 évnyi munka után is hihetetlenül alacsony nyugdíjból tengetik életüket. A folyamatos munka sem lenne garancia a biztonságos öregkorra?

Kulcsár Kálmán akadémikus írja egyik tanulmányában: „... a szociálpolitikai tevékenység köre a magyar társadalom fejlődésének eme történelmi időszakában elvileg a munkától, pontosabban a munkavégzéstől függetlenül keletkezett hátrányos helyzet javítása, tehát az így keletkezett hátrányok csökkentése, lehetőség szerinti kiküszöbölése.” Azt hiszem, az idős emberek egyre növekvő csoportjára — akár megteremtették korábbi munkájukkal a nyugdíjhoz való jogukat, akár nem — minden eddiginél nagyobb figyelmet kell szentelni a szociálpolitikának. Mert akinek netán rendszeresen hozza is a postás a nem túl alacsony nyugdíjat, az is lehet magányos, elesett. S van-e ennél nagyobb „hátrány” ember számára, különösen az élet alkonyán? Márpedig ez a „hátrány” előbb-utóbb, sajnos, fog valamennyiünket, tisztességes gyerekeket fölnevelő szülőket is, hiszen miként a kényszer elszólitia gyereke mellől az anyát, majdán a fölött gyereket is idős szülei mellől. Nem marad más hátra, mint elfogadni azt a segédkezt, amely szorult helyzetünkben felénk nyúlik.

Az Egészségügyi Minisztérium új rendeletével — amelyről már írtunk lapunkban — szabályozta az eddigi ellátási formák működési rendjét. Ennek megfelelően — tudtam meg Csörgő Tibor városi főorvostól — Szegeden is létrejöttek a területi elven alapuló szociális gondozás szervezetei. Az új „fölfállítás” célja, hogy a rászoruló idős emberek lehetőleg saját környezetük-

ben kapják meg az életvitelükhöz szükséges segítséget, állapotuknak megfelelő mértékben. A területi gondozás általános sá tétele érdekében egy szervezetbe vonták össze, a korábbi idős klubjaira alapozva, a szociális étkeztetés, a házi gondozószolgálat teendőit, valamint a helyenként szállást is biztosító idős klubját. Ennek megfelelően, Szegeden hat gondozási központ jött létre, melyeknek az egészségügyi osztály meghatározta utcák szerint az „illetékességi területét”, akár az orvosi körzetekét, hogy szükség esetén senkit ne tévesszenek szem elől. Gondozói központ működik tehát a Dáni János utca 2—4., a Gáspár Zoltán utca 8., az Úttörő tér 8., a Vértói út 3., az Alsó Kikötő sor 5. és a Keresztöltés utca 29. alatti klubban levő székhellyel. Ki-ki kérheti itt, amire szüksége van: szociális étkeztetést, klubtagságot, házi gondozást. S hogy mindez mibe kerül? A térítés differenciált. Ha valaki házi gondozást igényel, akkor egészségi állapotától, nyugdíjától függően állapítják meg a gondozási díjat. Az új rendelet szerint az igénybe vett szolgáltatás forintértékének egyenértékűt megállapított bizonyos százalékát kell fizetni (0—100 százalékig). Az összeget minden hónapban a gondozó ténylegesen elvégzett munkája alapján állapítják meg, így egyáltalán nem mindegy, hogy az idős ember milyen gondozást ismer el, mit ír alá. Itt jegyezzük meg: a körülötte szerénykedő gondozónőt nem „sérti meg”, ha a valóságos tényeket ismeri el, hiszen az ő tiszteletdíja független az idős ember által fizetett gondozási díjtól. Előfordulhat, hogy a gondozottnak semmit nem kell fizetnie, a gondozónő ettől függetlenül természetesen megkapja járandóságát.

Úgy tűnik hát, hogy az utóbbi évek alatt kikapott a szociálpolitikának egy olyan hálózata, amely ügyel arra, senki ne éljen létbizonytalanságban. Akár a pénzhiány, akár szorult helyzetében, a társalanság sodorná kétségbeesésbe, van mibe kapaszkodnia. Jelenleg mintegy ötezen részesülnek a városban folyamatos szociális ellátásban, zömmel idős emberek.

Az előrejelzések szerint Szeged a közeljövőben sem számíthat a lakosság megfialodására, így a szociálpolitikának ezután is jelentős szerep jut a város életében. Országra tekintő látószöggel 1985-ben a szociológus ezt így fogalmazta meg a többgyerekes családokról és a 70 éven fölüliekéről szólva: „A többoldalúan hátrányos helyzetben levők rétege a lakosság körülbelül 16-20 százalékára becsülhető... Túlnyomórészt ez az a népesség, amely társadalompolitikai jellegű intézkedések mellett szociálpolitikai gondozást is igényel.” — Majd fölteszi a kérdést: hányan vannak azonban, akik nem a munkától függetlenül, hanem alacsony bérezésük miatt kerültek ebbe a kategóriába, a társadalmi létminimum határára?

Vajon mindez valóban csak szociálpolitikai kérdés lenne?

Chikán Ágnes

Kiállítás napló

A látható meg a láthatatlan

Kicsit meglepő a Hajdú Flórián festőművész kiállítására invitáló meghívó. A Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában ugyanis nem egy kalligráfikus rajzolatú, az egyszerűsítés és a szürrealitás felé hajló alkotói törekvés bontakozik ki, hanem egy első-sorban színekre épülő, indulati töltésű organikus festői világ.

A jugoszláviai festőművész jelenleg hazánkban dolgozik, ez az anyaga több városban megmértett már. Indítátsai részint középkori ikonok arany kloriát, szentcsoportjait, kórusait idézik, de amint ezt a művészettörténet hangulattá, reminiscenciává átlényegítő

alapállását ötvözi az olyan XX. századi alkotói módszerrel, mint a tassizmus, pointillizmus, máris létrejön egy sajátos festői módszer. Ott lélegzik ebben a természet vegetációja, erdők légi felvétele, bokrok mikrovilága, de felfedezhető e szervező festékanyagban a községre ítélt ember is. Az ünnepi kórus a görög drámákból, a gótikus templomokból, az érdeklődő spon-tán gyülekezet, a tüneményre összeszűrt csoport és az ünnepi felvonulás csapata. Hogy ebből a természet és lelki vegetációból miként szerveződik műalkotás, az igazságszóló szemlélő aktivizálásán is múlik. Azon, hogy hajlandóak vagyunk-e azok az utakra, amelyekre

Hajdú Flórián sajátos festői kresztábláival kijelöl, s vállalkozó-e a játékot vele. Újabb képein — amelyeket már bizonyára itt-tartózkodása alatt festett — a részletező jelleg, az egész felületet kitöltő finom megmunkálás, az ecsetkezelés aprólékossága eltűnik, mind-ezt föl váltja egy nagyobb lélegzetű, hosszabb ívű, expresszív festőiség. Ezen a négy képen nemcsak a színek harsány, erős neontöltése, az ecset ideges futása, az aktok jelzésszerű ábrázolása jelez egy új tájékozo-

dási irányt, de az a tény is, hogy a tömeg helyett az egyes emberre figyel, mégpedig a legkiszolgáltatottabb, a nem szépséget kitaró nőiségre, hanem a lemezelenített, zaklatott, ember elleni merényletekre. Mintha egy mai bordélyház képeit villantana föl, s nem tudni, hogy érték vagy ellenük emel-e szót. Előző munkáit ismerve hajlok arra, hogy mellettük voksol.

Hajdú Flórián nemcsak azért izgalmas színtelt a város kiállításai palettáján, mert határainkon túlról érkezett. Sokkal inkább azért, mert a náluk általában szokásosnál eltérő módon közelíti a művészethez, s ezáltal az emberhez, az emberi viszonyokhoz és önmagához. Lehet, hogy organikus felületet, aranylók pikkelyeit, szerveződik vagy éppen lazuló csoportjai több együttérzést, jelentősebb befogadói erőfeszítést igényelnek a tőlünk, de azt el kell ismer-nünk, hogy az ilyenfajta törekvéseknek is van nemcsak létjogosultságuk, de értékteremtő erejük is. Nem véletlenül idézi munkái kapcsán egyik kritikusa, Paul Klee szavait: „nem a látható reprodukálja, hanem a láthatatlan teszi láthatóvá.”

T.L.